

05. februar 2007

Kræftens Bekæmpelse

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Høring vedr. Lov om røgfri miljøer

Kræftens Bekæmpelse takker for tilsendelse af udkast til forslag til Lov om røgfrie miljøer. Vi har gennemgået lovudkastet med stor interesse.

- ./.
- Kræftens Bekæmpelse redegør nedenfor for foreningens overordnede stillingtagen til lovudkastet og vedlægger ændringsforslag til konkrete paragraffer i lovteksten.

Generelle kommentarer

Lovens formål om at udbrede røgfri miljøer med henblik på at forebygge sundhedsskadelige effekter af passiv rygning samt at nogen udsættes for passiv rygning, anser Kræftens Bekæmpelse som betydningsfuld. Det er et myndighedsansvar at sikre, at det enkelte individ og grupper af mennesker bliver beskyttet imod kræftfremkaldende partikler og andre giftige komponenter i det offentlige rum og på arbejdspladser. Lovforslaget er dermed et afgørende skridt for folkesundheden og et positivt tiltag til at fremme forståelsen for, at passiv rygning er årsag til sygdom og ikke blot noget, der generer.

Vi finder dog, at lovens formål og de generelle restriktioner svækkes ved, at loven fastsætter en række undtagelser og minimumskrav i form af "kan"-bestemmelser. Det overlades til lokale myndigheder, institutioner og arbejdspladser at træffe beslutning om at beskytte det enkelte individ og grupper af mennesker mod sundhedsskadelig tobaksrøg.

Den 30. januar 2007 vedtog Europa-Kommissionen en grønbog: "Mod et Europa uden tobaksrøg: politiske valgmuligheder på EU-plan". Kommissionen fremhæver Irlands rygelov og opfordrer alle medlemslande til at indføre tilsvarende. Baggrunden for Kommissionens anbefalinger er, at passiv røg indeholder kemiske og kræftfremkaldende stoffer og indånding af røgen er årsag til kræft, hjerte- og lungesygdomme og skader det ufødte barn. Grønbogen fremhæver, at der ikke er en sikker nedre grænseværdi for udsættelse for passiv røg. Der fremlægges ligeledes en Eurobarometer-undersøgelse af holdningen til tobaksforbud, som viser stor tilslutning til rygeforbud, særligt fra europæiske lande med et omfattende rygeforbud.

Kræftens Bekæmpelse finder også, at den "Irske model" om et egentligt rygeforbud på arbejdspladser og i det offentlige rum ville være ideel, da den indebærer røgfri miljøer uden mu-

lighed for rygelokaliteter indendørs og forebygger reelt, at såvel det enkelte individ som grupper udsættes for passiv rygning.

Kræftens Bekæmpelse anbefaler, at følgende områder ikke omfattes af lovens undtagelser:

1. Børn og unge i pasnings- og botilbud i institutioner, dagpleje og lignende, da de ikke har selvbestemmelse, og derfor i særlig grad har brug for myndighedernes beskyttelse.
2. Små værtshuse og lignende, da man ikke kan sikre eksempelvis gravide, rengøringspersonale og serveringspersonale mod fælden i røgfyldte lokaler.
3. Rygning på enkeltmandsarbejdspladser for eksempel kontorer, rygning i rygerum og rygekabiner, da tobaksrøgen følger de basale fysiske love og spreder sig fra rum til rum.

Kræftens Bekæmpelse er enig i, at undtagelser kan være nødvendige, når mennesker ikke selv kan (syge og gamle) eller ikke må (fængslede) gå udenfor for at ryge. Vi foreslår dog, at § 4 strammes, således at pårørende udelades af paragraffen, da de har mulighed for at ryge udenørs. Vi anbefaler, at det kombineres med, at der ikke må ryges i rummene, når personalet færdes der.

Ad. 1. Beskyttelse af børn og unge

Børn og unge er særligt sårbare over for tobaksrøg – både sundhedsmæssigt og hvad angår påvirkninger, der øger sandsynligheden for, at de selv begynder at ryge. Derfor er det særlig vigtigt, at børn og unge beskyttes mod passiv rygning, og at beskyttelsen sker i højere grad end lovforslaget lægger op til.

60 procent af alle 0-3 årige passes i dagplejehjem. Af lovforslaget fremgår det, at lokaler særligt indrettet til lege- og opholdsrum skal holdes røgfrie. Dagplejere er i dag ikke forpligtigede til at have særskilte lege- og opholdsrum til børnene. Selvom nogle sådanne rum indrettes, eller rygning begrænses til rum, børnene ikke benytter, ved vi at partikler og andre stoffer fra tobaksrøgen spredes fra rum, hvor der ryges til andre rum i et hus eller en lejlighed. Kræftens Bekæmpelse anbefaler, at dagplejehjem er totalt røgfrie alle dage hele døgnet, da det er dokumenteret, at passiv rygning øger børns risiko for at udvikle astma, mellemørebetændelse og lungebetændelse. Såfremt disse forslag ikke imødegås skal forældre sikres rettighed til, at kunne stille krav til pasning i røgfrie hjem, uden det får konsekvenser for pasningsgarantien.

Kræftens Bekæmpelse opfordrer også til, at uddannelsesinstitutioner (ungdomsuddannelser og videregående uddannelser) nævnes eksplicit i loven, og dermed bliver omfattet af rygeforbud både inden- og udendørs.

Af § 3 stk. 4 fremgår det, at myndighederne kan tillade unge på 15 - 16 år at ryge på deres værelser på døgninstitutioner, kostskoler m.m. Kræftens Bekæmpelse opfordrer til, at dette forbydes. Forslaget om dette forbud begrundes med, at det har en negativ effekt i forhold til børns rygestart, samt at 15 årige børn ifølge dansk lovgivning ikke må købe tobak. Rygning bør også forbydes på efterskoler, da undersøgelser har vist, at unge på efterskole påvirkes til

at ryge, hvis der ryges af elever og lærere på efterskolen. Arbejdspladser, der beskæftiger unge under 18 år, foreslås ligeledes at være røgfri.

Ad. 2. Ufrivillig udsættelse

Kræftens Bekæmpelse finder, at det er etisk ukorrekt at introducere begrebet frivillig/ufrivillig i lovgivning. Det indebærer, at spørgsmålet om at udsætte sig for passiv rygning er til forhandling, og at det er op til den enkelte at handle. Med formuleringen skal ansatte vælge at gøre indsigelse mod andres rygning eller vælge at finde sig i det. I arbejdsmiljøloven er arbejdsgiver forpligtiget til at gribe ind over for erkendt sundhedsskadelig påvirkning. Det er ikke frivilligt, om den enkelte ønsker udsættelse for et sundhedsskadeligt stof.

Vi finder endvidere, at bestemmelsen i værste fald kan være med til at øge den sociale ulighed, da ikke alle er klar over de skadelige virkninger ved passiv rygning, og mange ikke tør sige fra over for røgen af frygt for konflikter, mobning eller fyring.

Lovforslagets undtagelser bevirker, at en betydelig del af arbejdsmarkedet ikke får en egentlig mulighed for at vælge røgen fra. Det anbefales, at lovgivningen angiver klare regler for, hvordan disse grupper sikres rettigheder til beskyttelse mod passiv rygning uden at miste deres job. Det drejer sig om:

- Rengøringspersonale, der skal rengøre rygerum, rygekabiner, enkeltmandskontorer og serveringssteder under 40m².
- Serveringspersonale på serveringssteder under 40m² samt serveringspersonale, der skal afrydde rygelokaliteter på serveringssteder over 40m².
- Det ufødte barn, der ingen mulighed har for at sige fra over for røgen. Gravide, der arbejder steder, der ikke er røgfrie, bør sikres ved en lovgivning, der giver obligatorisk adgang til at arbejde steder, der er røgfri.

Ad. 3. Enkeltmandskontorer, rygerum og rygekabiner

Kræftens Bekæmpelse foreslår, at det af bemærkningerne til lovforslaget tydeligt fremgår, at rygning i rygerum og på enkeltmandskontorer ikke beskytter mod sundhedsskaderne ved passiv rygning, så virksomheder ikke indretter rygerum i den tro, at de beskytter deres medarbejdere mod sundhedsskader.

Det foreslås ligeledes, at der defineres nogle minimumskrav til rygerum og enkeltmandskontorer, så mængden af røg, der indåndes, nedsættes. Kravene bør omhandle såvel tæthed af lofter, vægge og gulve som udsugning og undertryk, beliggenhed og døråbning.

Rygekabiner

De såkaldte rygekabiner, hvor der er åbent til resten af lokalet, afgiver røg til de rum, de er opstillet i. Vi mener, at rygekabiner bør fjernes fra lovteksten. Mindstekravet til et sted, hvor der må ryges indendørs, bør være, at det kan aflukkes med dør og vægge fra de omkringliggende lokaler. Når rygekabiner indgår på lige fod med rygerum, er der risiko for, at det kan opfattes som to lige effektive alternativer.

Andet

Kræftens Bekæmpelse opfordrer til, at der indføres bøder for overtrædelse af rygeforbudet. Erfaringer fra udlandet viser, at bortvisning ikke er en tilstrækkelig sanktion over for rygere, der ikke ønsker at følge reglerne.

Kræftens Bekæmpelse vil følge behandlingerne af lovforslaget og medvirker gerne til uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Frede Olesen
formand

Forslag til ændringer og tilføjelser i de enkelte paragraffer i forslag til Lov om røgfri miljøer

Ord eller sætninger i "**fed**" forslås tilføjet i lovteksten.

Ord eller sætninger i "*kursiv*" foreslås at udgå af lovteksten.

§ 1: at nogen "*ufrivilligt*" udsættes ... udgår.

§ 2 stk. 2.: at ingen "*ufrivilligt*" udsættes for passiv rygning ... udgår.

Kapitel 3: Overskriften tilføjes "**ungdomsuddannelser og videregående uddannelser**" ... således at § 3 også gælder for disse uddannelsessteder.

§ 3 stk. 1: ...er det ikke tilladt for børn og unge samt elever "**og studerende**" at ryge på institutionens område...tilføjes.

§ 3 stk. 2: "*Jf. dog stk. 3*"... udgår i forhold til konsekvensrettelse jf. nedenstående.

§ 3 stk. 3: Tekststykket i stk. 3 udgår.

§ 3 stk. 4: Tekststykket i stk. 4 udgår.

§ 4: ... kan i specielle tilfælde tillade patienter "*og pårørende*" at ryge... slettes.

§ 4: ... at ingen "*ufrivilligt*" udsættes for passiv rygning... udgår.

§ 5 stk. 1.: ...der tjener som dennes private hjem "**og ikke er fælles rum for andre beboere**"... tilføjes.

§ 5 stk. 2: Det "*kan*" pålægges beboerne ikke at ryge i deres værelser i den tid, hvor de ansatte opholder sig der ... udgår.

§ 6: Forslås omformuleret til følgende, hvormed "*kan*"-bestemmelse udgår: **I private hjem, hvor der modtages en offentlig serviceydelse i form af hjemmehjælp og lignende, er det en forudsætning for ydelsen, at beboerne ikke ryger i den tid, hvor personalet opholder sig i boligen.**

§ 7: I kriminalforsorgens institutioner bestemmer den indsatte, om der må ryges eller ikke i pågældendes opholdsrum, "**hvis de ikke tjener til ophold for andre**" ... tilføjes.

§ 7 stk. 2: Det "*kan*" pålægges de indsatte ikke at ryge i deres opholdsrum i den tid, hvor de ansatte opholder sig der... slettes.

§ 8 stk. 1: Foreslås omformuleret til følgende tekst, hvormed ”i dagplejens åbningstid” og ”lokaler, der primært er indrettet som børnenes lege- og opholdsrum, udgår”: **I den kommunale dagpleje og puljelignende dagplejer må der ikke ryges indendørs i dagplejehjemmet. Hjemmet skal være røgfrit hele døgnet.**

§ 11: ... ”og rygekabiner” ... slettes.

§ 12 stk. 2: ... ”og rygekabiner” ... slettes.

§ 15 stk. 3: ... ”og rygekabiner” ... slettes.

§ 15 stk. 4: ... ”Det enkelte serveringssted kan tillade, at gæsterne selv medbringer drikkevarer i disse lokaliteter” slettes.

§ 16 stk. 2: Det foreslås, at stk. 2 tilføjes et punkt 5 ”**Hvor der ikke er ansatte eller hjælp fra andre end ejeren**” og et punkt 6 ”**Hvor der ikke i tilknytning er andre faciliteter i form af idræts- eller fitnesslokaler, frisørsalon, indkøbscentre m.m.**”

§ 22: ..., hvor rygning ikke er tilladt, kan de bortvisses ”**og straffes med bøder**” ... tilføjes.

Forslag til ændringer og tilføjelser i de enkelte paragraffer i bemærkninger til forslag til lov om røgfri miljøer:

Såfremt ovenstående ændringsforslag til selve lovteksten accepteres bør bemærkninger til lovforslaget skrives igennem med henblik på konsekvensrettelser, da de ikke er nævnt her.

I Indledningen til bemærkningerne: ...når røgen fra cigaretter, pibe, cigarer ”**vandpibe, cerutter og lignende**”... tilføjes.

Vedrørende bemærkningerne til de enkelte bestemmelser:

Til § 2 på s. 10: Et arbejdslokale for en person kan være et kontorlokale, men det kan også være for eksempel førerhuset i en lastbil, i et lokomotiv eller førerkabinen i en kran, ”**såfremt arbejdslokalet/førerhuset kun tjener som arbejdsplads for den samme ansatte, og aldrig benyttes af andre arbejdstagere**” ... tilføjes.

Til § 14 s. 14: Ved kollektive transportmidler...som er tilgængelige for offentligheden. ”**Der må heller ikke ryges, når transportmidlet ikke benyttes af passagerer**”... tilføjes.

Til § 21 s. 17: Punkt 7 og 8 foreslås slettet ”*Arbejdsgiveren har iværksat rygestop-fremmende initiativer, og ”arbejdsgiveren i øvrigt på anden vis gør en indsats for, at medarbejdernes almenne sundhedstilstand forbedres*” ... slettes.